

GULLAN LINDBLAD:

Sagan om Gunnel

Tack Gösta! Det är den spontana reaktionen vid läsningen av Gösta Bohmans bok "Sagan om Gunnel". Boken är en ömsint, kärleksfull berättelse av en älskande make men samtidigt en mycket lärorik bok om en smygande sjukdom, som gradvis förändrar en aktiv, glad och levande människa men också en hel familjs livssituation. "I Alzheimers skugga" lyder också bokens undertitel.

Det är modigt att träda fram inför offentligheten på det sätt som Gösta Bohman har gjort. Att blotta sina innersta känslor för en älskad maka – kärleken till Gunnel lyser som ett skimmer genom hela boken – att beskriva den själsliga förändringen hos någon man håller mycket av är svårt! Det framgår också av författarens förord, att det var med största tveksamhet han slog sig ned vid sin skrivmaskin för att skildra hur Alzheimers sjukdom bröt ned hans "Sago-Gunnel".

Ännu svårare är det kanske att öppet erkänna att man som make eller familjemedlem kan bli starkt irriterad när den starka, duktiga, självklara medelpunkten i familjen – maken och modern – plötsligt börjar bete sig underligt. Allra svårast är det naturligtvis att förstå och acceptera förvirringen, glömskan, osäkerheten och den tilltagande hjälplösheten innan omgivningen har klart för sig att det rör sig om ett sjukdomstillstånd. Inte så underligt att reaktionen till en början kan bli: "Vad menar Du? Hur kan Du? Så där bär man sig inte åt."

Så bra att detta blir sagt!

Många, många kommer att vara tack-samma över att Gösta Bohman vågat kläda i ord det som vi alla någon gång upplever i familjekretsen när det blir; tungt

och svårt: vi räcker inte till, vi orkar inte, vi förstår inte. Vi har svårt att acceptera att allt inte är som det brukar vara. I stället för att hjälpa och stödja blir vi otåliga. Detta är mänskligt och ingenting som Gösta Bohman eller andra anhöriga behövs skämmas för. Att det sägs kan bli till hjälp för många som hjälper och vårdar anhöriga men också för all den vårdpersonal, som Gösta Bohman talar så uppskattande om. – Hur ska man förresten förstå symptomen hos en sjukdom som de flesta av oss först på senare år börjat kunna litet mera om, trots att den beskrevs av den tyske läkaren Alois Alzheimer i början av 1900-talet?

Är inte detta en allvarlig tankeställare? Vi lever i en tid när man kan åka till månen och när man kan byta ut snart sagt alla organ i kroppen. Men de smygande, nedbrytande sjukdomarna, som så många drabbas av har det varit ganska tyst omkring. Är det inte nog spännande med åldrandets sjukdomar? "Skall det verkligen behöva vara så här?" frågar Gösta Bohman, när han talar om de långsamt tärande, årslånga sjukdomsförloppen. Han nämner några forskare och föregångsmän när det gäller Alzheimers sjukdom, professorerna Bengt Winblad i Stockholm, Lars Gustafson i Lund och deras forskningsgrupper. Men det behövs fler eldsjälar och ett ökat engagemang såväl inom forskningen som på vårdområdet! Och det behövs ökade forskningsresurser . . .

Gösta Bohmans eget engagemang för de alzheimersjuka har utan tvekan bidragit till att sjukdomen blivit mer intressant såväl för massmedia som för allmänheten, läkare och vårdpersonal på senare år. Det har omvittnats vid mina besök på sjukhus och socialbyråer.

Gösta Bohmans bok lär oss att förstå hur Alzheimers sjukdom gradvis men oåterkalleligt bryter ned en tidigare mycket vital människa. Den lär oss att förstå att den "demenssjuka" patient vi möter i sjukhuskorridoren eller hjälper i hemmet kan ha varit en mycket begåvad, engagerad och kraftfull människa, precis som "Sago-Gunnel" var det. Jag hoppas därför att Gösta Bohmans bok "Sagan om Gunnel" blir en lärobok för vårdpersonal på alla stadier.

Att läsaren får lära känna Gösta Bohman i en annan roll än den vi vanligen förknippar honom med, den framstående politikerns, gör inte boken mindre läsvärd! Kanske nyttigt för somliga att få veta att även Gösta Bohman fick vända på slantarna en tid! Vi som känner honom vet, att han bakom den ibland "tuffa" attityden är en varm människa. Här visar han ännu tydligare att han är en levande människa, som blir kär, njuter av naturupplevelser, blir arg, känner oro och ångest huruvida han handlar rätt som stannar kvar i politiken (jo, det var rätt!), troget hälsar på sin sjuka maka och gör något positivt för andra av sina egna svårigheter! – Tänk om Gösta Bohmans engagemang för vårdfrågorna kommit fram bättre under hans tid som partiledare!

Sist men inte minst:

Gösta Bohmans beskrivning av dagens vårdssituation är "på kornet". Den "jämlik-

hetsfilosofi", som präglat de senaste decenniernas vårdpolitik med ett offentligt vårdmonopol som resultat, har medfört att de som bäst behöver hjälp och vård ofta blir utan! "Om begreppet välfärd skall ha något reellt och meningsfullt innehåll, är det just på detta område som ett radikalt omtänkande är av nöden", säger Gösta Bohman, och kommer bl a med idén om ett särskilt försäkringskydd för äldre och sjuka med möjlighet till vård och boende genom försäkringsbolagens försorg. En god idé! Den dag vi får en politik i vårt land, som ger vårdpersonal rätt att driva eget på likvärdiga villkor som det offentliga, kan också små privata hem, gruppboende och äldrehem av olika slag växa upp. Det är sådana vårdalternativ de alzheimersjuka behöver. Idéerna och omtanken om de äldre finns där! Människor tar i dag saken i egna händer i protest mot den politiska styrningen! Jag träffade nyligen några kvinnor i Jämtland som bildat ett kooperativ för att starta ett ålderdomshem i hembyn. De ville att de gamla skulle få bo kvar i byn i stället för att flyttas till tätorten. – Jag ska sända "Sagan om Gunnel" till dem som "ett ord på vägen". Den varmhjärtade beskrivningen av de små dotterdöttrarna i mormors knä, visar att närheten och värmen kan få medvetandet att spira upp även hos den som till synes är "borta" från världen.